

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izveniši nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.
«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knaflava ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knaflava ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Nadaljujejo se poskusi za koncentracijsko vlado

Za Stanojevičem je tudi Radić odklonil koncentracijski mandat - KDK vztraja na zahtevi po razpustu Narodne skupščine in svobodnih volitvah - Vladar hoče še enkrat poskusiti s sestavo koncentracijske vlade - Nove avdijence

Beograd, 6. julija. Ker je Aca Stanojević zaradi odklonilnega stališča KDK vrnil kralju mandat za sestavo koncentracijske vlade, je kralj pozval v avdijenco Stepana Radića. Mesto Radića je bil na dvoru Svetozar Pribičević, kateremu je kralj ponudil za Radića mandat za sestavo koncentracijske vlade.

Radić je v smislu znanega stališča KDK izjavil, da bi mogel sestaviti le volilno vlado. Ob enem pa je izjavil pripravljenost KDK, da bi privolila tudi v sestavo nevtralne izvenstrankarske vlade, ki bi se obvezala, da bo izvedla svobodne volitve.

Zvečer je bil Pribičević zopet v dvourni avdijenci, v kateri je obvestil vladarja o stališču Stepana Radića in cele KDK.

Konzultacije na dvoru so se nadaljevale šele danes opoldne, ko je bil pozvan v avdijenco predsednik Narodne skupščine dr. Ninko Perić. Takoj nato je kralj vnovič sprejel Aca Stanojevića. Oba sta po svojih avdijencah novinarjem izjavila, da bo kralj nadaljeval konsultacije političnih voditeljev in še enkrat poskusil, ali se le ne bi na ta ali oni način dala sestaviti širša koncentracijska vlada vseh strank.

Aca Stanojević vrnil misijo

Beograd, 6. julija. Kakor smo včeraj poročali, je Aca Stanojević potem, ko je Stepan Radić v imenu KDK kategorično odklonil vsak stik s predstavnikih onih parlamentarnih skupin, ki so politično in moralno odgovorne za zločin v Narodni skupščini, vrnil v dvourni dopoldanski avdijenci vladarju ponudeni mandat za sestavo koncentracijske vlade. Takoj nato je bil pozvan v avdijenco Stepan Radić. Ker pa sam še ne sme zapustiti bolniške sobe, je bilo dogovorjeno, da gre namesto njega v avdijenco g. Svetozar Pribičević.

Dve avdijenci S. Pribičevića

Točno ob 5. popoldne je odšel Svetozar Pribičević na dvor, kjer je bil takoj sprejet v avdijenco, ki je trajala do 7 zvečer. Z dvora se je g. Pribičević odpeljal v bolnico, da obvesti o rezultatu avdijence Stepana Radića. Novinarjem, ki so ga z največjo neestrnostjo pričakovali, je Pribičević izjavil, da gre s posebno misijo k Stepanu Radiću ter da se ob 9. zvečer vrne zopet na dvor, da poroča kralju, ali Radić ponudeni mandat sprejme ali ne.

Posvetovanja pri Stepanu Radiću so trajala do 8. zvečer, na kar je g. Pribičević ob 9. ponovno odšel na dvor, kjer je ostal do 11. ponoči. Vsi politični krogi so z največjo nervoznostjo pričakovali nadaljnih vesti in Pribičević je čakalo pred dvorom okrog 150 novinarjev.

Radić odklonil mandat

Ko se je g. Pribičević končno pojavil pri izhodu, so ga takoj obsuli z vprašanji. G. Pribičević jim je nato v daljši izjavi pojasnil, da je vladar ponudil Stepanu Radiću mandat za sestavo koncentracijske vlade. G. Radić pa je ta mandat odklonil, ker smatra, da je sestava koncentracijske vlade v sedanjih političnih okoliščinah izključena in ker je politični položaj tak, da vsiljuje razpust sedanje Narodne skupščine in razpis novih volitev. G. Radić smatra, da bi bilo treba mandat za sestavo nove vlade poveriti opoziciji, da bi razpustila Narodno skupščino in razpisala nove volitve, v novi Narodni skupščini pa rešila nekaj najhujših problemov, na kar naj bi se pričelo reševanje vprašanja ustavnih izprememb po doseženih izkušnjah in potrebah naroda.

KDK pa bi pristala tudi na tako rešitev krize, da bi se eventualno sestavila strankarsko nevtralna vlada visokih državnih funkcionarjev, univerzitetnih profesorjev, sodikov itd. notorno strankarsko nevtralnih ljudi, ki naj bi razpustila Narodno

KDK, da se Narodna skupščina čimprej razpusti.

Največja zmeda vlada pri demokratih. Dejstvo, da je kralj doslej konzultiral najprej osebnost izven parlamenta nato pa predstavnik KDK, ne da bi bili istočasno zaslišani tudi predstavniki demokratov, je vzbudilo v njihovih vrstah bojazan, da bo kriza rešena preko njih. Med pristajali sodelovanja s KDK in ono skupino, ki zagovarja nadaljevanje radikalno - demokratske koalicije, so nastala velika nesoglasja, tako da demokratski klub v pogledu na razplet krize ni več enoten.

Klerikalci v hudih škripih

Še huji pa je položaj pri klerikalcih. Klerikalci spoznavajo, da je storil dr. Korošec nepopravljivo napako, ko se je na življenje in smrt vezal z Vukičevićem. Padec Vukičevića pomeni obenem tudi padec dr. Korošca in SLS je s tem potisnjena ob zid, tako da se je v raznih kombinacijah niti ne omeja. Edina možnost, da se rešijo, kar se rešiti da, je takojšnja fuzija z radikalci. Temu pa se del poslancev odločno upira, ker se zavedajo, da bi bila fuzija konca njihove moči v Sloveniji. Zato so nastale v klerikalnem klubu hude razprtije in so včeraj brzojavno pozvali podpredsednika kluba prof. Sušnika iz Ljublane v Beograd, da pomaga dr. Korošcu krotiti razburjene duhove.

KDK čaka

Pri Stepanu Radiću v bolnici se je danes dopoldne vršila daljša konferenca voditeljev KDK, ki so razmotrivali situacijo in sklepal o nadaljnjih ukrepih. V razgovoru s skupino novinarjev, katerim se je posrečilo priti do njega, je Stepan Radić izjavil, da za enkrat še neče dati nikakih političnih izjav. Kratke izjave niso dovolj jasne in bi mogle dovesti do napačnega tolmačenja, za obširnejše izjave pa še ni prišel čas. Ko se bo preselil v Zagreb ter bo lahko vse mirno premislil, bo pred odločilno sejo poslanskega kluba KDK podal novinarjem daljši ekspozice, v katerem bo točno pojasnil situacijo in stališče KDK, da si bo javnost na čistem. Ta seja poslanskega kluba KDK pa bo šele začetkom avgusta v Zagrebu. Takrat bo KDK definitivno sklepala o svoji nadaljni taktiki. Za enkrat KDK še noče zavzeti nikakega definitivnega stališča, da se ji ne bi očitalo, da je prejudicirala dogodkom. KDK bo mirno čakala, da se situacija razvije in bo temu primerno usmerila svojo nadaljno politiko.

Seja ministrskega sveta

Proti običaju se je vršila dopoldne ob 10. kratka seja ministrskega sveta. Po mestu so se radi tega že razširile verzije, da bo obnovljena stara vlada. Po seji so ministri izjavljali novinarjem, da je ministrski svet odobril samo predlagane spremembe štatuta Narodne banke, o katerih bo razpravljala izredna glavna skupščina Narodne banke, ki se vrši v nedeljo 8. t. m. Minister trgovine dr. Spaho, na katerega so se novinarji obrnili za točnejše informacije, pa je odklonil vsako izjavo, češ da to še ni za javnost.

Avdijenca dr. Perića

Šele opoldne so na dvoru zopet pričele konsultacije. Ob 12. je bil pozvan v avdijenco predsednik Narodne skupščine dr. Ninko Perić. Zatrjuje se, da se mu na dvoru tudi Aca Stanojević, radi česar so se kmalu nato razširile verzije, da bo morebiti znova poverjen Aca Stanojeviću mandat, a tokrat za sestavo koalicijske vlade. Zdi se, da režimovci še vedno upajo, da bi vendar le mogli na kakršenkoli način pridobiti KDK za sodelovanje.

Zopetna avdijenca Ace Stanojevića

— Beograd, 6. julija ob 14. Avdijenca predsednika Narodne skupščine dr. Perića je trajala do 12.30. Ko je odhajal z dvora, je novinarjem izjavil: »Kralj bo sedaj konzultiral predstavnike vseh parlamentarnih skupin. Sedaj je bil pozvan v avdijenco gosp.

Aca Stanojević v imenu radikalne stranke.

Res je takoj nato bil sprejet v avdijenci Aca Stanojević, ki je že čakal na dvoru. Ko se je ob 13. vračal z dvora, je izjavil novinarjem, ki so ga obsuli z vprašanji:

»Sedaj se bodo nadaljevale konzultacije. Nadaljevalo se bo delo za koncentracijo.«

»Ali imate morda že mandat?«
»Ne, nimam še nobenega mandata.«

KDK je šla do skrajne meje popustljivosti.

Svetozar Pribičević pojasnjuje stališče Stepana Radića in cele KDK. — Edino sprejem predlogov KDK more ublažiti naraščajoči razdor med Srbijo in prečanskimi pokrajinami.

— Beograd, 6. julija. Po današnji dopoldanski konferenci voditeljev KDK je Svetozar Pribičević v Narodni skupščini sprejel novinarje ter jim podal obširno izjavo o situaciji. Izjavil jim je med drugim: »Obvestil sem Stepana Radića o svoji avdijenci. G. Radić je bil z mojim poročilom zadovoljen. Sedaj bomo videli, kako se bo situacija razvijala. Iz vrst vladne večine se trdi, da se povrne stara kombinacija z novimi osebami. Če je to res, potem je to dokaz, da je bila kriza vnaprej dogovorjena in je tudi njena rešitev trdno pripravljena.«

»Vidimo, da je izzvalo veliko nerazpoloženje dejstvo, da je g. Radić odklonil sestanek z g. Aca Stanojevičem. Baš iz tega se vidi, kako globoka je sedanja kriza. G. Radić gotovo nima nič osebnega proti Aca Stanojeviću, nego se je postavil na stališče, da razgovori nimajo nikakega smisla, če prihajajo k njemu s predlogom, naj bi se KDK vrnila v Narodno skupščino, v kateri je tekla hrvatska kri. Če še vedno forsirajo nadaljevanje dela z Narodno skupščino, potem je to le en dokaz več, da hočejo popoln razcep med Srbi in Hrvat.«

»Neugodno pa je tudi dejstvo, da se pojavljajo kot nekaki posredovalci ljudje, ki izjavljajo že vnaprej nezaupanje pri Radiću in njegovih prijateljev. Te osebnosti so se celo navajale kot nositelji bodoče situacije. V taki situaciji je edino pravilno in mogoče stališče, ki ga zastopa g. Stepan Radić in ž njim celokupna KDK: kralj in narod!«

»Aca Stanojević je danes dopoldne izjavil, da se popolnoma strinja s predlogom KDK, naj bi se sestavila nevtralna vlada.«, je pripomnil eden izmed novinarjev.

»Če g. Aca Stanojević sprejme to stališče, je situacija znatno olajšana, to pa seveda samo za slučaj, da vlada ne bi nada-

ljevala dela v sedanji Narodni skupščini. Za nadaljevanje dela navajajo režimovci dva glavna razloga: prvi netunjske konvencije, in drugi bojazan, da bi se pri volitvah razvijala agitacija, da so Srbi ubijali Hrvatov. Prvi razlog je povsem strankarskega značaja, ker dobro vedo, da bi nadaljevanje dela s sedanjo Narodno skupščino in sprejem netunjskih konvencij pomenilo definitivno razcep Hrvatov in Srbov. Oni računajo s tem, da bi se v tem slučaju lahko postavili kot neobhodno potrebni državni krmilarji. Celo Italija izjavlja, da ne forsira netunjskih konvencij in italijanski listi naglašajo, da bi bila ratifikacija brez sodelovanja Hrvatov za nje nesprejemljiva. Beograjski politiki, ki forsirajo konvencije, so torej večji Italijani nego so Italijani samic.

»Glede agitacije, katere se tako boje, lahko izjavimo samo to: Če se sprejme predlog Stepana Radića, tedaj bo položaj na Hrvaškem tako olajšan, da bo sploh vsaka agitacija nepotrebna. Če pa bo Narodna skupščina delala brez Hrvatov in bo brez njih sprejela netunjske konvencije, tudi še potem, ko je bila prelitla hrvatska kri, se bo sama od sebe razvila taka agitacija, da njenih dimenzij danes ni mogoče niti predvidevati. Če pa gospoda misli, da bi bile volitve v sedanjem trenutku neugodne, jim je g. Radić tudi tozadevno šel na roko. On ne zahteva, da se volitve takoj razpišejo, marveč pristane tudi na to, da se Narodna skupščina sedaj odgodi in šele kasneje razpusti. Zato je ustvarila precedens naša vlada gg. Vukičevića in Marinkovića. Kdor objektivno misli in sodi, mora priznati, da je g. Radić zahteval najmanj, kar se da v tej situaciji zamisliti in kar odgovarja njegovim prvim besedam po operaciji: »Bojim se za narod in državo.«

Löwenstein je baje izvršil samomor

Vse kaže, da so ponesrečene finančne transakcije pognale belgijskega magnata v smrt. — Panika na borzah pretirana. — Löwensteinova aktiva visoko presega pasiva.

— Pariz, 6. julija. Kakor smo včeraj poročali, se je pri poletu iz Londona v Bruselj na zagoneten način ponesrečil belgijski bankir Löwenstein, tretji najbogatejši človek na svetu. Vedno bolj se utrjuje domneva, da je šel Löwenstein prostovoljno v smrt. Zadnje čase je imel v svojih denarnih poslih velikanske izgube ter je bil zadnje dni zelo nervozen in potr. V nedeljo zjutraj je Löwenstein proti svoji navadi šel v cerkev in zelo dolgo pobožno molil. Domnevo, da bi se bil zmotvil v vratih in po nesreči padel iz letala, smatrajo za popolnoma izključeno. Löwenstein je potoval v svojem lastnem letalu, kojega ureditev je dobro poznal. Razum tega pa je med poletom radi zračnega pritiska tudi nemogoče odpirati zunanja vrata.

Nesreča se je morala zgoditi nekako pet milj od angleške obale. Letalo je bilo takrat v višini 1300 metrov. Ko so opazili, da je Löwenstein izginil, se je letalo takoj spustilo k tlom ter dolgo časa letelo

nizko nad morsk gladino, da bi morebiti našli truplo nesrečnega Löwensteina. Bilo pa je vse zaman. Letalo je nato nadaljevalo polet do francoske obale, kjer je takoj pristalo. Ko so francoske oblasti bile obveščene, za kaj gre, so airtrele vse potnike letala. to je pilota, strojnika, Löwensteinovega osebnega tajnika in dve njegovi tipkarki. Po zaslšanju pa so bili zopet vsi izpuščeni.

Vest o tragični smrti bankirja Löwensteina se je bliskovito razširila v vseh finančnih krogih in je povzročila zlasti na belgijskih borzah veliko paniko. Papirji, na katerih je bil zainteresiran Löwenstein, so začeli rapidno padati in je doseglo nazadovanje celo 50%. Kakor pa se zatrjuje, je vsaka bojazan, da bi Löwensteinova smrt mogla povzročiti polom njegovih podjetij, izključena, ker aktiva dvakrat presega pasiva (Glej tudi poročilo na 3. strani!)

Oklofutani urednik „Jedinstva“

— Beograd, 6. julija. Včeraj je izšla zopet naša številka režimskega lista »Jedinstvo«, ki še vedno objavlja celo serijo napadov na Svetozarja Pribičevića in druge voditelje KDK. Med drugimi je list v svoji včerajšnji številki napadel tudi vpokojenega načelnika notranjega ministristva Jovana Krumića, ki pa si je danes sam poiskal zadoženja. Dopoldne okrog 10. je prišel v vladno predsedstvo in tam poiskal urednika »Jedinstva«, Vlado Ristovića. Ko so mu ga pokazali, je stopil k njemu ter mu prisolil par krepkih zausniče, da si mora pač sam poiskati zadoženja, če notranji minister ne smatra za potrebno, da zaščiti postene ljudi pred ogabnimi napadi lega reptila.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 0—22.91, Berlin 13.565—13.595 (13.58), Bruselj 0—7.9369, Budimpešta 0—9.9164, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 7.996—8.026 (8.011), London 276.64—277.44 (277.04), Pariz 0—223.02, Praga 168.07—168.87 (168.47), Milan 297.5—299.5 (298.5), Newyork 56.765—56.965
Efekti: Celjska 158 den., Ljubljanska Kreditna 128 den., Kreditni zavod 170—175, Večve 105 den., Ruše 265—285, Stavbna 56 den., ešir 15 den.

ZAGREBSKA BORZA.
Devize: Dunaj 801.10, Berlin 13.58, Praga 168.47, London 277.04, Milan 298.5, Newyork 56.865, Curih 10.956.

INOZEMSKE BORZE.
Curih: Beograd 9.13, Dunaj 73.07, Berlin 123.90, Praga 15.38, Milan 27.26, Pariz 20.38, Newyork 518.85

Razočarani in zapuščeni klerikalci

Ker jim teče voda v grlo, se ponujajo klerikalci St. Radiću, čeprav so ga pred 14 dnevi hoteli proglasiti za norca. — Prazne klerikalne nade.

Stepan Radić je odklonil mandat za sestavo koncentracijske vlade. Po Sv. Pribičeviću je v smoljni avdijenci odgovoril kralju, da je politični položaj tak, da bi bilo treba poveriti opoziciji mandat za sestavo nove vlade, ki bi razpustila Narodno skupščino in izvedla nove svobodne volitve. St. Radić pa ne vztraja edino na tej soluciji, temveč pristaja tudi na rešitev, po kateri naj bi se sestavila popolna neustranska nevtalna vlada visokih državnih funkcionarjev, vseučiliških profesorjev, sodnikov in sluhnih notorčno znanih nevtalnih osebnosti. V vsakem primeru naj bi nova vlada razpustila sedanjo Narodno skupščino in izvedla svobodne volitve, narkar naj bi nova Narodna skupščina rešila najprej vsa nujna vprašanja, da bi se lahko potem pristopilo k reševanju vprašanja ustavnih izprememb z ozirom na dosedanje izkušnje ter na potrebe naroda in države.

Odgovor St. Radića je popolnoma v skladu z vsemi dosedanjimi izjavami voditeljev KDK, pred vsem S. Pribičevića. V skladu je tudi z izjavami voditeljev KDK, ki so jih podali ob raznih prilikah že pred krvavim dogodkom v Narodni skupščini.

Poudariti je treba, da zasleduje KDK vedno eno in isto smer in da ne stremi po oblasti, marveč po zagotovitvi izpremembe celotnega našega upravnega sistema, ki bi izključevala vsak hegemonizem v našem državnem življenju.

Tisti, ki doslej stremljenj KDK niso razumeli ali pa jih niso hoteli razumeti ter so mislili, da se bo dala podkupiti z ministrskimi portfelji, so se hudo zmotili. KDK bi za to ceno že davno prejel lahko vstopila v vlado, še predno so padli strelji v Narodni skupščini, pa tega ni storila, ker se ne bori za vladna korita, ampak za načela, ki jih hoče popolnoma uveljaviti v našem javnem življenju.

Ker so nasprotniki KDK uvideli, da je njihov položaj v dosedanjih Vukičevićevi vladi nevaren, so bili končno pripravljivi pristati tudi na sestavo koncentracijske vlade, da bi vsaj deloma rešili svoje postojanje. Dočim je n. pr. ljubljanski »Slovenec« še v nedeljo zatiral, da ni nobenega povišja za demisijsko vlado, dočim so dosedanje vladne stranke pred mesec odločno odklanjale koncentracijsko vlado in so klerikalni poslanci dan pred umorom v Narodni skupščini podpisali celo predlog Puniše Račića, naj se St. Radić proglasi za norca in izključi iz Narodne skupščine, so sedaj takoj obrnili plašč, ko je vlada podala demisijsko ter je dobil St. Radić mandat za sestavo koncentracijske vlade v upanju, da bodo s svojimi jezuitskimi metodami rešili kar se rešiti da.

Zato izraža »Slovenec« v svojem današnjem članku, ki pa so ga prehiteli snojni dogodki, spričo ponudbe mandata Stepanu Radiću za sestavo koncentracijske vlade upanje, da bodo Hrvatje, če nečesto zamuditi zgodovinskega trenutka, priliko porabili in sprejeli ne le ponujano jim roko, ampak tudi ponujano jim važno in vodilno vlogo. Klerikalno glosilo celo piše, da se s ponudbo koncentracijske mandata nudi Hrvatstvu prilika, da njihov politični voditelj postane vodje celokupne dr-

žavne politike, ki ima iti za tem, da se udeležuje misel popolnega narodnega soglasja med Slovenci, Hrvati in Srbi, ter še posebej urede odnošaji med Srbi in Hrvati.

Kolika zaupljivost v moča, ki so ga klerikalci še pred 14 dnevi hoteli v Narodni skupščini proglasiti za norca! Seveda si pri tem ni mogoče misliti, da bi si klerikalci želeli koncentracijsko vlado, v kateri bi ne bili zastopani. Zato priznavajo danes zgodovinsko važno vlogo KDK in potrebo soglasja. Čutijo, da izgubljajo tla pod nogami.

Klerikalci pa pozabljajo, da je St. Radić odklonil razgovore z radikalno stranko, ki res predstavlja vsaj po številu svojih poslancev močan politični faktor v notranji politiki in odklanja razgovore tudi z ostalimi strankami, ki so bile doslej zastopane v vladi. Povsem umevno je, da jih odklanja tudi s SLS, ki je zvesto podpirala Vukičevićovo vlado in katere vodja dr. Korošec je kot notranji minister pomagal ustvariti milje, v katerem je prišlo do prelivanja krvi. Če St. Radić ni hotel govoriti niti z Aco Stanojevičem kot zastopnikom radikalne stranke, čeprav ni član okrvavljene Narodne skupščine, tem manj bi bilo možno, da bi se razgovarjal z radikalnim privesnikom, klerikalno stranko, ki je hujšala morilca Punišo Račića in ki je po svojem prvem predstavniku odgovorna tudi za prelivanje krvi ne samo v Beogradu, ampak tudi na zagrebških ulicah.

S strankami dosedanje večine, iz katere je izšel morilec, ni mogoče noben razgovor. Zato je nujno potrebno, da se Narodna skupščina obnovi, da ljudstvo samo izreče svojo sodbo. Šele potem bi bilo morda mogoče misliti na kombinacije, ki bi jih sedaj radi imeli pripadniki krvavega Vukičevićevega režima s katerim bi se radi izognili ljudski sodbi. Kri ni voda in užaljena čast hrvatskega naroda, ugled KDK in načela, za katera se bori, ne dopuste, da bi se zločin v Narodni skupščini likvidiral z barantanjem za ministrske portfelje, ampak za uveljavljenje tistih načel, ki bodo omogočila uvedbo popolne enakopravnosti v naši državi.

Noben drug odgovor ni bil mogoč, kakor ta, ki ga je dal St. Radić na ponudbo mandata za sestavo koncentracijske vlade. Naj poklicani činitelji store sedaj karkoli, KDK bo šla svojo pot naprej po zahtevani smeri. Za klerikalce je seveda nastali položaj obupen, ker se zanje nihče več ne zmeni. Njihovo prikupovanje St. Radiću je prav lahko razumljivo. Toda, če so pripravljivi izdati jih in zavreči njihovi najboljši prijatelji in zavezniki, radikalni, si je nemogoče misliti, da se jih bo po vsem tem, kar so zagrešili, usmili KDK.

Želimo, da bi St. Radić sprejel ponujeni mandat ter tako sprejel zgodovinsko nalogo v imenu Hrvatov in za Hrvate kakor tudi za Slovence in Srbe ter celo državo izvedel idejo splošnega narodnega soglasja, piše »Slovenec«. Prepozno prihaja s to željo. St. Radić in z njim KDK bosta sicer izvedla to nalogo, toda ne z ljudmi, ki imajo okrvavljene roke in ki so se borili z revolverji in bajoneti proti splošnemu narodnemu soglasju. To naj si klerikalci dobro zapomnijo.

Naši gospodarski strokovnjaki v Nemčiji

Kaj pripoveduje o izletu naših gospodarskih strokovnjakov tajnik zbornice za TOI g. Mohorič. — Izredna gostoljubnost in pozrežljivost Nemcev

Tajnik zbornice za TOI v Ljubljani g. Ivan Mohorič je bil tako prijeten, da je našemu uredniku opisal vtise s potovanja naših gospodarskih strokovnjakov po Nemčiji.

Naše naučno potovanje po Nemčiji, ki ga je organizirala nemška akademija v Monakovem, je izjavil g. Mohorič, je imelo zelo pester, bogat in vsestranski program. Pot sama nas je vodila iz Monakovega preko Regensburga, Augsburga in Nürnberga v Stuttgart, od tod v Frankfurt preko Riedesheima po Renu v Bonn in Köln, nadalje v velika industrijska središča Porurja, Düsseldorf, Essen, Oberhausen, Duisburg, a na povratku preko Waimara v Lipsko in Drazdane, od koder smo se po tritedenskem potovanju vrnil domov.

Vsak dan našega bivanja po Nemčiji nam je prinašal vedno nove, lepše in močnejše vtise nemškega dela stremljenj in prizadevanj velikega naroda, ki nosi težko breme versailleske mirovne pogodbe dostojanstveno, ki je po vojni takoj šel z neumorno energijo, neupogljivo voljo, samozavestjo in žilavostjo na delo, da vsaj deloma nadomesti težke gospodarske izgube, ki so doletele nemško gospodarstvo z odepitvijo Slezije in Saara ter da pridobi v svetovnem gospodarstvu s svojim delom in vztrajnostjo izgubljene pozicije zopet nazaj.

Izredna pozornost in prisrčna gostoljubnost, katere je bila naša delegacija deležna v vseh mestih, gre daleč preko običajne konvencionalnosti. Imeli smo priliko, da se na lastne oči prepričamo, da se je mišljenje nemškega znanstvenega in gospodarskega sveta po vojni zelo izpremenilo in da so danes nemško delo, nemška tehnika, nemška organizatorna sposobnost ter nemški izumi najboljše orožje njih lepe in dobre bodočnosti.

Posestili smo nemške učilnice, šole tovarniških javencev, strokovne šole, poljedeljske nadaljevalne šole in zbirke učil, kjer smo imeli priliko opazovati nove smeri in pota gospodarske in strokovne vzgoje mlade nemške generacije.

Živahno in resno zanimanje, ki so ga pokazali Nemci za naše gospodarske raz-

mere ob priliki vsakega razgovora, sestanka in predavanja, nas je skoro presenetilo. Pozornost, ki jo je poklanjal našemu študijskemu potovanju najpljvnejši nemški dnevni tisk, nas je v težkih dnevih naših političnih kriz in spričo naših odnošajev z inozemstvom prijetno iznenadilo. Uverili smo se, da imamo med javnimi delavci v Nemčiji mnogo odkritih in resnih prijateljev, katerih naklonjenost je za naše praktično gospodarsko delo neprecenljive važnosti.

Na potu smo posetili poleg nešteti muzejev, zbirki in industrijskih podjetij štiri razstave in sicer Helm und Technik v Münchenu, mednarodno razstavo Presse v Kolinu, umetniško razstavo v Düsseldorfu in razstavo Stadt und Technik v Drazdanih, ki so vse silen dokument neizmerno energije, organizatornega duha in možnosti razuma in izkoriščanja tehničnih izumov.

Od zgodnjega jutra do poznega večera so Nemci izkoristili vsako minuto, da nam v čim popolnejši sliki pokažejo napore današnje Nemčije, svoje smotreno delo na polju naseljevalne, komunalne, socialne, prometne in industrijske politike. Eno mesto je tekmovalo z drugim, vsaka skupina nemške akademije z ostalimi, da nam od lepote in krasnega na svojih znanstvenih, kulturnih in socialnih napravah ter grandioznih tehničnih delih pokaže najlepše in najboljše, da nam omogoči čim obširnejši vpogled v reprezentativna podjetja najrazličnejših panog njihove razvite in mogočne industrije, a da nam pri tem tudi dokaže, koliko skrbno pazijo posebej nemško gospodarstvo svojim poljedeljskim problemom, vrtarstvu, živilstvu, sadjarstvu itd.

Toda tudi naša kultura in gospodarska predavanja je nemška javnost z velikim interesom sledila. Obrazložili smo jim pri teh prilikah mnogo težkoč, ki nam ovirajo gospodarski polet in ki tudi naše odnošaje zelo otežujejo. Simpatičen utis je napravila naša ugotovitev, da si hočemo v zunanji trgovini priboriti boljše mesto, kakor ga danes zavzamemo, ko stojimo na 27. odnosno 29. mestu. Prepričali smo se, da predstavlja organizacija direktnih kupčijskih stikov z Nemčijo ogromno neobdelano polje. Že na

potu smo pripravili teren za intenzivno delo v tej smeri, ki ga želimo iz obeh strani. Videli pa smo tudi, da je tujsko prometna propaganda, ki se je napravila v zadnjih dveh letih v Nemčiji, rodila obilne praktične sadove.

V septembru nam vrnejo prijatelji iz Nemčije obisk v Jugoslaviji in bodo prepoto-

vall naše kraje, da se osebno spoznajo s predstavitelji našega gospodarstva. Posebej nas obišče še skupina industrijcev iz Porurja, dočim paroplovne družbe že sedaj po svojih odposlancih proučavajo vprašanje zboljšanja zvez po Donavi. Praktični uspehi teh stikov, to lahko mirno rečemo že danes, ne bodo izostali.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Učitelji v Hercegovini brez plač. — Poneverbe v mostarski občini. — Umjetnik v sleparenju. — Ginljiv pogreb baletke. — Osveta ljubosumneža.

Vsakdo ni ustvarjen za sleparijo in hvala bogu, da je to tako. Saj je sleparjev že itak preveč. Nekateri se zadovoljeje z majhnimi prevarami, samo da se prežive, drugi si pa privoščijo premožnejše ljudi in med temi so pravi virtuozji v varanju. Včeraj je stal pred sodniki v Zagrebu tak premeten slepar, ki se je zadovoljil z varanjem malih ljudi zato je pa izvršil tem več sleparij. Ta junak je 30letni Milan Remetić iz Stare Građice in trgovski potnik po poklicu. Toda le redko se je predstavil s svojim pravim imenom. Ime Milan je v svoji sleparski karijeri vedno obdržal. Očividno mu je za prijatelje prišel. Drugače se je pa imenoval Biser, Spahić, Spahić, Gučić, Radićević, Bačić, Sindjelčić itd. Geografijo naše države je prav dobro poznal. Obiskoval je svoje žrtve samo v krajih, kjer so bili izgledi, da trud ne bo zaman. Sleparil je v Zagrebu, Sisku, Vinkovcih, Križevcih, Osijeku, Beogradu, Ogulinu itd. Obiskal je v dveh letih vsa večja mesta naše države. Predstavljal se je za agenta vseh mogočih predmetov, samo da bi mu uspelo zasnovane sleparije. Bil je potnik za suhomesnato industrijo v Koprivnici, kjer takega podjetja sploh ni, potnik tvrdeke Bartol v Križevcih, podjetja za povečanje slik Josip Bialti v Virovitici, tvrdeke »Merkator« v Zagrebu za prodajanje obveznic državne rente itd. Bavil se je s prodajanjem violin, tamburic, štamplik, blaga in vse mogočega. Tudi ni bil včasih prvič pred sodniki. Poznajo ga že sodniki v Požeji, Sarajevu in Petrinji. Ko je prišel iz zapora, je takoj začel slepariti lakoverne ljudi, dokler mu niso prišli na sled in ga zopet zaprli. Ko je l. 1927. prišel iz zapora, si je dal napraviti štampljiko »Poglavarstvo Bos. Samac«, napravil si je kakih 10 legitimacij in krenil na pot. Izdajal se je za potnika in po naročilu izvajal predujme od raznih tvrdek. Zadovoljil se je z 10 Din, branil se pa tudi ni tjočakov. Sleparil je še na drug način. Ponujal je službe in izvajal na ta način denar od brezposelnih. Ali pa je šel menjar tisočak kakega znanca in je z njim izginil kakor kafa. Sodniki so mu prisodili za vse te grehe 2 leti ječe.

Kakor smo že poročali, se je te dni v samomorilnem namenu zastrupila v Zagrebu baletka Mić Gubenski. Šla je v smrt, ker je doživela veliko razočaranje v ljubezni. Njena smrt je globoko ganila vse njene prijatelje plesalke in vse obojbe zagrebške opere. Na njenem truplu so ležali številni vencni in cvetlice, ki jih je Gubenski v življenju zelo ljubila. Vence in cvetlice so dali člani opere in plesalske kolegice. Pri pogrebu so peli žalostinke člani zagrebške opere. Pogreba se je udeležila vsa opera. V sprevodu je bilo okoli 200 ljudi. Največ je bilo nežnega spola, ki je jokal spričo tako tragičnega konca mladce in nadarjene plesalke. Poslovni govor na pokopališču je imel član zagrebške opere g. Bauc, ki je pri merjal pokojno baletko ženski iz Schnitzlerjeve drame »Ljubimkanie«, ki je morala umreti, ker je preveč ljubila. Ko je plesalka umirala, so bile zbrane okoli nje vse prijateljice in zadnje besede umirajoče so bile: Hvala vam, ker se brigate zame. Nimam nikogar razen vas, da bi me dostojno pokopal.

Pred dnevi sta v Novem Sadu do tal pogoreli dve hiši v ulici Kolomana Tota. Požar je nastal v hiši krojača Nikoleta Nikova in je bil najbrže podtaknjen. Na podlagi te sumnje je policija uvedla preiskavo, da bi našla požigalca. Sum je padel na nekega Janka Cemanu, ki je stanoval v dotični hiši in so ga morali s silo deložirati, ker je motil hišni mir zaradi velike ljubosumnosti na hišnega gospodarja. Ceman je 37 let star in delavec po poklicu. Policija je povabila Cemanu na zaslišanje. Sprva je mož vse tajil, ko so mu pa povedali, da ga je nekdo v hiši videl, kako je zažgal hišo, je priznal, da je on požigalec. Delavec je izjavil, da je zažgal hišo krojača Nikova, da bi se osvetil. Nikov je namreč začel ljubavno razmerje z njegovo ženo. Zaradi ljubosumnosti so bili na dnevnem redu prepri med delavcem, hišnim gospodarjem in delavčevno ženo. Delavec je stanoval v krojačevi hiši in se je moral zaradi preprirov izseliti. Ceman se je nato ločil od svoje žene in sklenil, da se maščuje. Ponoči je šel iz gostilne in vrgel na slamnato streho krojača Nikova gorečo kunjno, namočeno v petrolej. Ko je bila hiša v plamenih, je dobil požigalec zadoščenje. Šel je v bližnji park in opazoval, kako hiša gori. Potem se je hotel sam javiti policiji, ki je pa sama prišla ponj. Cemanu so na podlagi te izjave aretirali in izročili državnemu pravniku. Ceman je kriminalen tip. L. 1909. je umoril nekega tovariša z nožem in bil obsojen na 6 let ječe. Ob izbruhu sve-

točne vojne so mu kazen spregledali. L. 1922. je bil pa obsojen na 14 mesecev ječe zaradi velike tatvine.

Iz Mostarja poročajo, da je najbednejši poklic v Hercegovini učiteljski. Učitelji na osnovnih šolah že itak težko žive, če prejemajo redno svojo mizerno plačo. Če pa še te ne dobe redno, temveč se jim izplačuje za več mesecev hkrati, si lahko mislimo, v kakem položaju se nahajajo. Učiteljem v Hercegovini že tri mesece niso izplačali rednih mesečnih prejemkov. Učitelji so se obrnili že na vse merodajne faktorje, plač pa navzlic temu že 3 mesece nimajo. S tem so učitelji postali pravi beračji in žive od miloščine sosedov seljakov in posestnikov. Zaradi velike mizerije je zavladala med učitelji velika razburjenost in ogorčenje nad malomarnostjo državnih oblasti. Med bednimi učitelji se namreč širijo vesti, da so šolski upravitelji porabili za učitelje določene plače zase. Ako merodajni faktorji ne bodo poskrbeli, da dobe učitelji, kar jim po vsej pravici gre, je pričakovati še škandalov in neprijetnosti. Učitelji so namreč sklenili, da se po počitnicah ne vrnejo več v šole, ako jim ne bodo izplačali vse dolžne plače. Pač žalostna slika naše administracije!

Pred dnevi so kontrolirali blagajno mostarske občine in odkrili velike poneverbe občinskega denarja. Že 2. t. m. so pregledali blagajno in ugotovili, da manjka 56 tisoč Din. Občinski blagajnik Hakija Čemalović je bil takoj suspendiran in pozvan, da v najkrajšem času poravnava primanjkljaj. Ker blagajnik Čemalović je bil namreč znan po mestu kot pošten in zelo soliden mož. Živel je zelo skromno in si ni privoščil nobenega luksuza. Velikim zanimanjem pričakuje potek preiskave. Po mestu so namreč razširjene vesti, da je blagajnik Čemalović popolnoma nedolžen. Že pred njim so ugotovili pri mestni blagajni velike poneverbe. Zato se sodi, da je znesek 56 tisoč Din še poneverba iz časov, ko Čemalović še ni bil mestni blagajnik. Pri pregledu blagajne so odkrili še primanjkljaja okoli 100 tisoč Din. Pričakujejo se še nadaljne aretacije.

Državna trgovska akademija v Ljubljani

Pogoji za sprejem v I. letnik državne trgovske akademije v Ljubljani.

Glasom »Pravilnika o delovanju redu in pouku na državnih trgovskih akademijah.«

Čl. 11. Vpisovanje se vrši l., 3. in 4. septembra od 9. do 12. in od 3. do 5. ure. (Istočasno se vpisujejo tudi dijaki višjih letnikov.)

Čl. 22. V I. letnik trgovske akademije se sprejemajo učenci, ki so dovršili v tem letu najmanj štiri gimnazije (realne) razrede. Učenci, ki so dovršili meščansko šolo s končnim izpitom, se lahko vpišejo, če opravijo prej dopolnilni izpit po členih 58., 59. in 60. tega pravilnika.

Čl. 23. Pri vpisu v I. letnik položaj učenec prijavo (prošnjo), izpričevalo o prejšnjem šolanju in krstni list, s katerim dokaže, da dovrši v letu, v katerem se vpiše, 14 do 17 let.

Čl. 24. Učenec mora biti iz okolišja šole, v katerem se hoče vpisati. Šele če bi ostalo po vpisu učencev iz tega okolišja kaj mest praznih, sme sprejeti direktor učence iz tujih okolišev.

Čl. 25. Minister za trgovino in industrijo more dovoliti, če ostane kaj mest praznih, naknadno vpisovanje do 15. septembra. Po tem roku se ne sme nihče več vpisati.

Čl. 26. V enem letniku ne sme biti nad 40 učencev.

Čl. 58. Učenci, ki so dovršili meščansko šolo, opravljajo dopolnilni izpit po čl. 22 tega pravilnika iz slovenskega, nemškega jezika, narodne zgodovine z geografijo in iz matematike v obsegu programa III. in IV. gimnazijskega razreda.

Čl. 59. Dopolnilni izpit je pismen in ustmen. Iz zgodovine in zemljepisja se opravlja samo ustni izpit, iz ostalih predmetov pa se opravlja pismeni in ustmen.

Čl. 60. Za dopolnilni izpit, ki se smatra za privatnega, plača učenec razen državne takse: 70 Din administrativnega honorarja, 80 Din vsakemu članu izpraševalne komisije in 20 Din za vsak pismeni izpit.

Opomba k čl. 23.: Absolventi (inje) srednjih šol se ustmeno ali pismeno prijavijo. Za slučaj pismenih prijav ni treba kolekovanja.

Priglasenci (enke) meščanskih šol morajo predložiti prošnje za pristopitev k sprejemnemu izpitu. Prošnje teh priglasencev (enk) morajo biti kolekovane s 5-dinarskim kolekom, priložen pa mora biti še kolek za 20 Din. (Na to se nanaša mesto v čl. 60 »plača učenec razen drž. takse.«)

Ravnateljstvo.

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Petek, 6. julija 1928; katoličani: Izajaja, pravoslavni: 23. junija, Domogoj.

Jutri: Sobota, 7. junija 1928; katoličani: Vilijoj, pravoslavni: 24. junija, Vidov dan.

Današnje prireditve.

Ljudski kino (Matica): »Črni orek.
Kino Ideal: »Ukročni marklj.«

Dežurne lekarne.

Danes: Sušnik, Mariljin trg: Kuralt Gosposvetska cesta.

Oni, ki se vozijo

Ljubljana, 6. julija.

Ljudi, ki se vozijo sleherni dan — jutraj v mesto, zvečer iz mesta, imamo v Ljubljani na stotine. Žive v krajih, oddaljenih iz mesta do 20 km in opravljajo najrazličnejše poklice; od poslovnega človeka in uradnika do delavca.

Človek, ki se vozi kot rečeno vsak dan in ki živi v bližnji in daljni okolici mesta ali pa tudi tam, kjer pravimo deželi že Gorenjsko, Dolenjsko ali Notranjsko, je prav za prav mešan in postaja sleherni dan sproti Ljubljančan. Razven morda nedelji in praznikom, ko tudi res pristane ljubljanske srajke hite v prosto naravo. Človek, ki se vozi, postaja sleherni dan mešan za približno ob 7. jutraj, morda tudi četrt ali pol ure pozneje.

Človek, ki se zbuja, po oddaljenosti kraja od tržišča človeških sil od mesta v času od 3. do 7. Zbaje se v vagonu v skupinah, kajti kdo govori tu o posamezniku, kakor pač gre. Včasih gre na komoden, včasih na kaj neroden in neprijeten način. Že na peronu domačega postajališča zdeha in s trpkim občutkom misli na mehko ali trdo posteljo, kakršna pač je. Med tem še, ko zdeha, se mu misli zasušijo; postane svež in ži misli na dnevno delo. Zvečer na povratku je izmučen in prepoten in zdi se samemu sebe pust in zamazan. Predno leže k počitku in si sleče suknič, prične šteti gumba: »Ga li dobim, ali ga ne dobim?« — Vlak! Jutraj ga ujame vedno. Tudi morda šele po teku kakor za stavo ali po kratkem prepričku z možem, ki vlak odpravlja. Ne, on vlak ujame in sede vanj. Menda, zakaj sicer se mu lahko primeri, da ostane naslednjega dne na cesti in ga delodajalec odslovi. Zaradi zamujene minute! Ubogi človek, ki se vsak dan vozi!

Razliko v stanovjih je opaziti tudi med ljudmi, ki se vozijo vsak dan. Oni je večkrat tedensko obrit in nima oguljene obleke, drugi ima očiščene nohte in gleda včas malce postrani tretjega, ki nima časa osnažiti si čevlje.

Vendar se pozna med seboj vsi. Kako tudi ne, če se pa vozijo skupaj sleherni dan. Do deset skupin na Dolenjsko, nad šest skupin na Notranjsko in nad trideset skupin na Gorenjsko. Vse različni ljudje, stari in mladi, moški in ženske, ljudje z bradami in brez njih, taki, ki sanjajo, da bodo kedaj pravi pravcati »purgerji«, z ostrizenimi in neostriženimi glavami, ženske debeluške in vitke, s frizurami, ki so jih nosile naše stare mame, in z lasmi, pristrizenimi a la reveue - girl. Sovražijo se med sabo ne. Čemu tudi? Vsaka voznja je bolj kratkoročna, če se ljudje med seboj razumejo. Zato, kaj bi se čudili, mnogo se jih je že spoznalo na vsakodnevnih vožnjah med seboj temeljiteje. Vlakli so se in danes se tikajo. Gospod je vzpel gospodično, ki je zdaj gospa N. in Janez, ki dela v tej ali oni tovarni, je vzel Micko, ki je sanjala še pred letom o Andreju, ki ima »grunt« doma, a ga je obsmolila onegava Jerca.

Med veliko družino do 400 ljudi, ki se vozijo sleherni dan in na vse strani, se marsikaj pripeti. O dogodkih pa ne govore samo oni, marveč tudi vse vas tam, kjer stanujejo, vsa »žlahta« pa na tudi vsi prijatelji, znanci in sovražniki v mestu in na deželi.

Vsakdo ima svoje skrbi. Tudi in ne v najmanjši meri oni, ki se vsak dan vozijo...

Gledanje in spoznavanje pri živalih

Še vedno je splošno naziranje, da imajo kajče oči naravnost hipnotičen vpliv na druge živali. Kača jih samo pogleda in že so tako omamljene, da nima plazilec potem nobene težave z njimi.

To naziranje je znanstvo že dalj časa tega poslalo v kraljestvo bajk. Žival ni postala zmijina žrtev zato, ker jo je ta omamila, temveč zato, ker je ni sploh spoznala. Znano dejstvo je, da nimajo živali nobenega čuta za obliko stvari. Palica ali kača, drevesno deblo ali človek so za njihov vid nerazlični predmeti. Šele tedaj postanejo nanje pozorne, če se predkajo. Čut za gledanje gibov pa je med mnogimi živalmi ne navadno oster. Če piha ugodna sapa, se približa čredi srn lahko na nekaj korakov in te ne bodo opazile — samo tvoje premikanje mora biti neskočno počasno. Kakor hitro si se zganil le za malenkost odločne, zdrevijo kakor strele od tebe. Tudi za spreminjanje smeri pri gibanju imajo živali ostro oko. Lovci znajo povedati iz lastne prakse, da so se lahko približali jati vran do izredne bližine, če so korakali enakomerno in počasi mimo njih. Čim so se ustavili, zamahnilsi z roko, nastaviš puško ali samo palico, so odfrile. Celo pes mnogokdaj ne spozna gospodarja, če stoji ta mirno poleg kakšnega drevesa. Šele po sledovih ga — izvoha. Živali pač nimajo smisla za oblike in mirnih teles ne prepoznajo; zato pa je tudi govorica o hipnotičnih vplivih kajčih oči gola domneva brez podlage.

Dnevne vesti.

— Češki učiteljski tečaj v Novem Sadu. Češkoslovaški manjšini v Jugoslaviji je po vojni primanjkovalo učiteljev in zato so poučevali na njihovih šolah srbski, hrvaški, pa tudi ruski učitelji. Pred vojno so v Jugoslaviji bivajoči Češkoslovaci povabili češke učitelje iz domovine, če jim je primanjkovalo učnih moči, med vojno in po vojni pa to ni bilo mogoče. Gimnazija v Petrovcu pa ne more v zadostni meri skrbeti za učiteljski naraščaj. Da se razmere zboljšajo, je pokrenila češkoslovaška zveza akcijo za ustanovitev posebnih učiteljskih tečajev, ki jih je naše prosvetno ministrstvo odobrilo. Tečaj se prične 10. t. m. in bodo imeli dva oddelka: jezikovni in strokovni. Jezikovni oddelke so ustanovili za učitelje drugih narodnosti, ki že poučujejo na češkoslovaških šolah v naši državi in bi radi na njih ostali. Na tem oddelku se bo poučevala največ češčina, literatura in zgodovina. Strokovni oddelki bo namenjen absolutnem gimnaziju in trgovskih akademij. Tu se bo poučevala logika, psihologija, pedagogika in praktični predmeti. Tečaj bodo trajali šest tednov in že začetkom prihodnjega leta nastopijo absolventi svoja mesta na češkoslovaških šolah. Prijavilo se je 25 učiteljev in absolutentov, ki se zberejo v učiteljsku v Novem Sadu in bodo stanovali v učiteljskem konviktu. Profesorji bodo določeni iz vrst profesorjev gimnazije v Petrovcu in profesorjev novosadskega učiteljskega tečaja.

— Profesor Kršič v Pragi. Te dni pripisuje v Prago agitiralni propagator češkoslovaško-jugoslovenskih stikov dr. Jovan Kršič, profesor v Sarajevu. Dr. Kršič je najboljši jugoslovenski poznavalec češkoslovaškega kulturnega življenja, zlasti literature, iz katere mnogo prevaja. V kratkem izda antologijo češkoslovaške poezije, ki izide v Beogradu. Dr. Kršič se bo te dni habilitiral kot profesor češkoslovaške literature na beograjski univerzi.

— Naša emigracija v aprilu. Po podatkih izseljenške komisariata v Zagrebu se je izselilo v aprilu iz Jugoslavije v prekomorske države 2098 oseb, torej 395 manj nego v aprilu lanskega leta. Tudi skupno število izseljencev v času od 1. januarja do konca aprila je za 11 manjše nego v istem razdobju lanskega leta. Naša emigracija je začela torej nazadovati. V aprilu se je izselilo iz Hrvatske in Slavonije 813, iz Vojvodine 499, iz Slovenije 290, iz Dalmacije 260, iz Bosne in Hercegovine 132, iz Srbije 92, iz Črne gore 12. Od teh je bilo 71% porojencev. V Kanado jih je odšlo 945, v Ameriko 366, v Urugvaj 344, v Argentino 201, v Avstralijo 97 itd. Vrnilo se je v aprilu 514 izseljencev, v času od 1. januarja do konca aprila pa 1352. Lani se je vrnilo v istem času samo 874 izseljencev.

— Vabilo slovenskim turistom in izletnikom. Srbsko planinsko društvo v Beogradu organizira več zanimivih izletov, h katerim vabi tudi slovenske izletnike. Predvsem se bo dne 21. julija vršil izlet na Durmitor (2534 m). Odkod bo na dan ob 18. z vlakom proti Stalaču. Izlet je večjega obsega in bo trajal do 1. avgusta. Skupni stroški so preračunani na okroglih 700 Din za posameznika. Udeležbo pa se lahko tega izleta samo dobro izvežebani in opremljeni turisti. Prenočevalo se bo v planinskih in pastirskih kočah na trdih ležiščih. — Lep bo drugi izlet po Črni gori. Udeleženci tega izleta se bodo odpeljali do Zabljaka, od koder bodo med 25. in 29. julijem prirejali večje in manjše dnevne izlete. V ponedeljek, 30. julija, se bo prvi oddelček teh izletnikov vrnil v Beograd, drugi oddelček pa bo krenil peš na Savnik, kjer bo prenočeval. Naslednji dan se odpravijo izletniki po možnosti z avtomobilom do Nikšića. V sredo se z avtomobilom odpeljejo do Podgorice in Plavnice, odtod pa eventualno z ladjo po Skadrskem jezeru in bodo lahko obiskali Skader. Albanski vizum stane 62 Din. Od Plavnice se bodo okrog 10. avgusta vrnili čez Kotor. Dubrovnik in Sušak v domače kraje. Stroški za ta izlet so preračunani na okroglih 100 Din dnevno. — V začetku avgusta pridejo srbski planinci pod vodstvom G. Rybara v Slovenijo. Dan odhoda in točni spored bo SPD še objavilo. — Počitnice na Turi so se pričele. Nova skupina odide 9. t. m. — Za vse navedene izlete naj se zainteresirani prijavijo v društveni pisarni Srbskega planinskega društva v Beogradu, (Dobračina ulica), ki radi volje daje vsa potrebna pojasnila.

— 10letnica proboja solunske fronte. Letos bomo praznovali 10letnico proboja solunske fronte. Na iniciativno združenja vojnih invalidov se je ustanovil v Beogradu poseben odbor, ki bo organiziral in vodil proslavo te znamenite zmage zavzeznikega orožja. Proslava se bo pričela 1. septembra in udeleženci bodo posetili Bitoli, Kajmakčalan in Kri, kjer se poklonijo manom padlih vojakov. Pietetne svečanosti se udeležijo zastopniki vlade, vojske, nacionalnih in humanih društev, tujih držav in širote na solunski fronti padlih vojakov. Potovanje bo trajalo 15 dni. Vsak udeleženec potuje na svoje stroške.

— Proti tihotapstvu žganja iz Hrvatske v Slovenijo. 11. t. m. se bo vršila v Zagrebu konferenca zastopnikov zagrebške, primorsko-krajiške, ljubljanske in mariborske oblasti, ki bodo razpravljali o ukrepih proti tihotapstvu žganja iz Hrvatske v Slovenijo. Tihotapci zaslužijo zelo dobro, kajti žganje je na Hrvatskem mnogo ceneje nego v Sloveniji.

— Cene soli od 1. julija. Upravni odbor monopolske uprave je odredil, da se bo prodajala od 1. julija sol po sledečih cenah: kamena morska, mineralna in drobna sol iz Kreke in Simin - Hana po 2.50 Din kilogram, zmlata, kamena sol privatne mletve 2.75, morska sol za ribiše in ribiška industrijska podjetja 1.25, neodčiščena sol za živino briketirana 1.50, drobna 1.20. Kdor bi prodajal sol dražje, bo strogo ka-

znovan. Prodajci na drobno imajo od 100 kilogramov prodane kamnite in briketirane soli 25, mineralne, drobne in morske soli pa 45 Din.

— Elektrifikacija Selc. Za Crikvenico so dobile tudi Selce električno razsvetljavo. Že 28. junija so imeli v Selcah električno razsvetljavo. Ker je od Crikvenice do Selc položen podzemni kabel, bodo lahko dobile električno razsvetljavo vse hiše na obali od Sv. Helene preko Crikvenice do Selc, kar bo zelo dobro došlo tudi letoviščarjem.

— Krediti železniškim direkcijam. Generalna direkcija državnih železnic je dobila večji kredit za nabavo železniških pražon in drugih potrebščin. Kredit je bil razdeljen med posamezne oblasti direkcije v skladu z njihovimi potrebami. Direkcije bodo same nabavljale material za dela na njihovih progah pod kontrolo generalne direkcije.

— Dostavnina za inozemske pakete. Ministrstvo je odredilo, da se za dostavo inozemskih paketov na dom ne pobira od naslovnikov nobena dostavnina.

— S skavtskega tabora. Krasne dni imajo letos naši vrli skavti ob Savi, piče pol ure pod Tacnom. Vseh sotovorov je 60, v katerih je nastanjenih 300 skavtov in skavtinja. V večji skupini sotovorov so ljubljanski, mariborski in celjski skavti, v manjši, nekoliko naprej pomaknjeni skupini sotovorov, pa prebivajo skavtinja. Kuhajo si sami. Zaradi zdravega zraka in obilnega kopanja gre vsem tudi preprosta hrana v slast. Ljubljanci jih pridno obiskujejo. Najkrajša pot iz Tacna do tabora je steza (pot) tik ob Savi. Ta pot ni markirana, pa tudi ni treba, da bi bila kaj označena. V taboru je strog red in disciplina. Vse se vrši ob določenem času: kopanje, razne igre, deklamacije itd. Vsem je žal, da ostanemo tu samo teden dni. A lepi so bili ti dnevi. Vsi poneseemo od tu polno najlepših, nepozabnih spominov.

— Kakšne krivice se tu gode državnim upokojencem. Državni uradnik, ki je doslužil predpisano službeno dobo, ima pravico do polne pokojnine, ki je popolnoma njegovi bivši plači enaka. Tako se čita v zakonu črno na belem, ali v resnici ni vselej tako. Znaní so nam uradniki z vso službeno dobo in še z letom dni več, ki pa se jim nakaže po več stotin dinarjev manjša pokojnina od njih prejšnje plače. Naša državna uprava se zelo rada zmoti, a čudno je to, da zmeraj v škodo drugih, v svojo pa nikoli. Tako pride človek do prepričanja, da se vse te nerodnosti vrše namenoma, kar je vse prej kakor v čast državnemu ugledu.

— Gornji grad — mesto. Kraj je podpisal dekret, s katerim postane trg Gornji grad mesto. To je dosedanji tretji trg v Sloveniji, ki je bil povzdignjen v mesto.

— Posledice pretrganega birokratizma. Naše carinske oblasti so čisto preveč rigorozne in gredo v svojem birokratizmu tako daleč, da ima njihovo uradovanje težke posledice. O tem priča dogodek, ki se je pripetil na zagrebški carinarnici, ki ni hotela izročiti članu komisije za proučevanje Božičeve kočnice ing. Picardu posiljke, v kateri je bil aparat, ki je bil nujen potreben za nadaljevanje poskusov z Božičevo kočnico. Potrebne so bile številne intervencije in šele čez dva dni je francoski inženjer dobil svojo pošiljko. Carinarnica je morala dobiti 2300 Din in zato je ovirala znanstveno delo. Francoski in nemški strokovnjaki v omenjeni komisiji se niso mogli dovolj naučiti postopanju naših carinskih organov.

— Otvoritev novega kopaljšča v Škofji Loki. V nedeljo bo v Škofji Loki otvorjeno novo javno kopaljšče, ki za je zgradilo Olepševalno društvo. Kopaljšče leži nad Županovim jezom ob Poljanščici. Zgrajeno je iz lesa in dolgo 40 metrov. Kopaljšče odgovarja vsem predpisom higijene, ima 30 prostornih kabin, od katerih vodi lep in širok hodnik. Tudi deca ima svoj prostor, urejene so tudi solne in zračne kopeli.

— Vreme. Barometer je sicer nekoliko padel in je kazal danes zjutraj 763 mm, vendar se pa poslabšanja vremena ni bati. Včeraj je bilo deloma oblačno samo v Ljubljani, Mariboru in Beogradu, povsod drugod so pa imeli lepo vreme. Vročina je od dne do dne večja. V Ljubljani je znašala danes temperatura že zjutraj 25 stopinj. Včeraj so imeli največ vročino v Zagrebu, kjer je znašala temperatura 37 stopinj. V Mariboru je bilo 35, v Zagrebu in Skopju 34, v Splitu 33, v Dubrovniku 27, v Ljubljani 26 stopinj.

— Nezgoda. V bolnico so pripeljali delovodjo Antona Plečnika iz Trzica, katerega je med delom zgrabil stroj za levo roko in ga precej poškodoval.

— Smrtna nesreča v Banjaloki. V Banjaloki pod Kočevjem se je te dni pripetila smrtna nesreča. Ko je hotela 75letna starka Vavra, kočarica iz Novega sela, prekorati čisto, je privozil mimo avtomobil in jo povozil. Starci je šel voz čez prsa in ji udrl prsni koš tako, da je obležala mrtva. Pri padcu si je zlomila tudi obe nogi. Nesreče je nekoliko kriv sofer, ki je na ozki cesti in na ovinku prehitro vozil.

Iz Ljubljane

—lj Za ponesrečene Bolgare so darovali pri mestni blagajni ljubljanski nadalje še: Udruženje vojnih invalidov Din 1000, ljubljanski skavti 600 Din, evangelijska cerkevna občina 150 Din, evangelijsko žensko društvo 150 Din, osnovna šola na Prulah 55 Din, ljubljanski občinski odbor Rdečega križa SHS v Ljubljani je poslal 2 zbirki v skupnem znesku 35.964 Din.

—lj Izbirna telovadna tekma za Olimpijado v Amsterdamu. V soboto, 7. julija in v nedeljo 8. julija se bo na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola v Tivoliju vršila izbirna tekma za vrsto jugoslovenskega Sokolstva v Amsterdamu. Podrobnosti smo objavili že včeraj. Vstopnina znaša vsako-

krat samo 5 Din in ne 15 Din, kot smo pomotoma poročali.

—lj Zahvala stanovalcev na Gradu. V imenu stanovalcev ljubljanskega Gradu se tem potom iskreno zahvaljuje napredno društvo »Ljubljanski grad, g. A. Likov« za rju, obč. svetovalcu, za njegovo pomoč v dolgotrajnem boju za dosego dostojnega preskrbovanja gradu s pitno vodo.

— Odbor.

—lj Suhoparna policijska kronika. Po krvavih in burnih dogodkih, tragedijah in samomorih preteklih dni je nastalo popolno zatijše. Policijska kronika zadnje dni razen običajnih kolesarskih in drugih tatvin ne beleži nobenih posebnih dogodkov, niti pretepotov, niti izgrefov ali ekscesov pijančkov. Nastopila je pač doba kislih kumar. Tudi danes na policiji ni bilo razen dveh tatvin zabeleženih posebnih dogodkov. Izvršeni sta bili kot rečeno samo dve tatvini in sicer ena v Kolesiji, kjer je neki zmovalnik odnesel poštemu tajniku Robertu Oltiču listino s 150 Din, legitimacijo in nekaterimi drugimi listinami. Oltič je bil namreč toliko nepreviden, da je pustil svojo kabino v kapališču odprto. — V Janševi ulici je bilo iz hiše stavbne zadruge »Bajtar« odnešeno krojaču Slabetu 4000 dinarjev.

—lj Krasne dunajske otroške obleke od 34 Din dalje je pri Kristofč-Bučar, Stari trg, Ljubljana. 46T

—lj Zobni atele - dentist F. PALOVEC, Kongresni trg 14, zopet redno ordinira.

Jubilej pionirja svetovne industrije mila

Sredi prošlega meseca je praznoval inženjer dr. H. Schicht 25 letnico svojega delovanja. Jubilar, ki je šef in vodja istoimenega podjetja, uživa v svoji domovini Češkoslovaški, a tudi dru-

god v svetu velik ugled, kajti on je ne le imejitelj velike firme svetovnega slovesa, ampak tudi prvovrsten gospodarski strokovnjak in eden od najboljših čeških poznavalcev kemične industrije.

Dr. Schicht se je rodil dne 1. februarja 1880, na severnem Češkem blizu Liberec. Najprej je obiskoval realko, potem je študiral na tehnikah v inozemstvu (Dunaj, Charlottenburg). Prav tedaj, ko je začel pisati svojo doktorsko disertacijo, ga je oče pozval, naj stopi v podjetje. To je bilo l. 1903. Schicht je sprejel ponudbo in je takoj prevzel službo kemika. Takrat so se pojavile velike in važne novotarije v industriji maščob. Georg Schicht je hotel sina uvesti v praktično delo in je to tudi storil z najboljšim uspehom.

Po očetovi smrti je mladi inženjer prevzel vodstvo tvrdke. Postal je predsednik delniške družbe. Pritegnil je k sodelovanju tudi svojega mlajšega brata Georga Schichta. Oba sinova sta vložila vse svoje sile v podjetje, ki ga je zasnoval njun oče. Dr. Schicht je leta 1908, zgradil prvo tvornico za strjevanje masti na evropskem kontinentu.

Prišla je svetovna vojna, prišel prekrat. Oba sta napravila Schichtovemu podjetju mnogo škode. Posebno mučno je bilo, da so nove razmere odredile Schichtove tvornice od dotedanjih tržišč v Jugoslaviji. Avstriji na Madžarskem in drugod. Vendar se lastnik podjetja ni plašil truda ne stroškov, da bi popravil velike nedostatke časa. Premagal je zapreke, ki so mu bile na poti. Domači industrijalci so priznali njegovo podjetnost s tem, da so ga postavili na čelo svoje organizacije.

Tehnična visoka šola v Brnu je priznala Schichtove zasluge s tem, da ga je imenovala za častnega doktorja. Današnji lastnik Schichtove firme lahko s ponosom zre na svoje uspešno življensko delo, ki je tekom 25 let rodilo toliko uspehov ter položilo temelje za še mogočnejši razmah firme v bodočnosti.

Sokol

— Sokolsko društvo v Polju priredi svoj letošnji javni nastop ob priliki otvoritve novega letnega telovadišča v nedeljo 8. t. m. v Polju. Po javni telovadbi se vrši veselica z lepim sporedom. Plesalo se bo v dvorani, ki bo samo za to odredena. Sodeluje bratska godba Sokola I. Členjeno občinstvo opozarjamo na ugodne prometne zveze. Vsi, ki si želite lepe zabave, posetite v čim večjem številu nedeljsko prireditve v Polju, da pomagate s tem našemu društvu do trdega obstoja in lepega napredka. — Zdravo!

Srditi general Pilsudski

V pogovoru s poljskimi novinarji je maršal Pilsudski izjavil, da mu ni preostajalo drugega, nego razgnati parlament kot navadno prostitutko, ali pa prepustiti državo njeni usodi. Odločil se je za prvo sredstvo, ker hoče državi dobro. Toda sejm je neprestano metal Pilsudskemu polena pod noge in tako parlamenta ni mogel razgnati. Ustavnim potom ni mogel urediti države. Funkcije ministrskega predsednika so mu že dolgo presedale, ker ni mogel mirno gledati, kako se poslanci v parlamentu prerekajo in zapravljajo čas. Ministri dobivajo za svoje delo mizerne plače in morajo nastopiti vedno korektno, poslanci se pa vedejo kakor razbojniki in svinje. V taki atmosferi Pilsudski ni mogel več živeti. Ko je lani govoril v parlamentu, ki ga še vedno smatra za skrajno korumpirano institucijo, je mislil, da bo to zadnja seja. Toda kot diktator Poljske je sklical tretji parlament in ravnal z njim strogo v duhu ustave, dasi bi ga bil lahko strl kakor črva.

Pilsudski je izjavil novinarjem, da bi se bil moral odločiti za razpust parlamenta, ali pa odstopiti kot ministrski predsednik. Razgnal bi bil parlament, da se ni bal težkih posledic. Zato je raje odstopil kot ministrski predsednik in si pridržal vodstvo zunanje politike. Če bo država v nevarnosti, bo vedno na razpolago prezidentu. O parlamentarizmu in poslancih je Pilsudski zelo slabega mnenja. Dejal je, da se vedejo poslanci v parlamentu kakor v krčmi.

sije na nočnem nebu in tako tvori celoto. Slična celota se vidi pri 7 prednostih, katere ima

Strahovita tragedija v zračnih višavah

Zagonetna smrt belgijskega bankirja Löwensteina. — Nesreča ali samomor? — Velika panika na borzah.

Ze včeraj smo poročali o zagonetni tragediji, ki se je odigrala na potniškem letalu med poletom iz Londona v Dünkirchen. Iz letala je padel sloviti belgijski finančnik in bankir Alfred Löwenstein in utonil v Rokavskem zalivu. Tragična smrt slovitega finančnika, enega najbogatejših mož Evrope, je povzročila veliko senzacijo po vsem svetu, obenem pa ogromno paniko na borzah v Berlinu, Newyorku, Londonu in Parizu. O tragediji prihajajo sedaj podrobna poročila in deloma nasprotujoče se vesti. Prve vesti o katastrofi so bile, da je Löwensteinovo letalo padlo v morje in se potopilo, po drugi verziji, ki se je kasneje izkazala za resnično, je pa bankir med vožnjo padel iz letala v morje. Baje je hotel opraviti potrebo, pri tem pa je odprl napačna vrata in padel iz višine 4000 metrov v morje.

Kakor poročajo iz Dünkirchena, so se v letalu nahajali poleg Löwensteina in pilota njegov komorni sluga in dve tipkari. Ko je bilo letalo nad zalivom, je bankir zapustil svoj sedež in odšel — baje v umivalnico. Ker se dolgo ni vrnil, so potniki opazili, da Löwensteina ni, obenem pa, da so ena vrata letala odprta. Pilot je takoj, čim je bil o tem obveščen, krenil proti obrežju in pristal v Dünkirchnu, kjer je o dogodku obvestil francoske oblasti.

Seveda so ostala vsa poizvedovanja za bankirjem brezuspešna. Vest o njegovi smrti se je bliskoma raznesla in je porazno vplivala na vseh svetovnih borzah. V Londonu so prepričani, da ne gre za nesrečo marveč, da je Löwenstein izvršil samomor. Vzroki za to so bili različni, javna tajnost pa je bila, da je imel bankir finančne težkoče. Zadnje dni se je mudil v Londonu, kjer je vodil pogajanja z najuglednejšimi magnati londonske City. Zatrjuje se, da pogajanja niso uspela. Löwenstein, ki je bil sicer veselega značaja, je bil zadnje čase zelo potrt in zdi se, da mu je neuspeh v Londonu zagrenil življenje in da je v obupu skočil iz aeroplana.

KDO JE BIL LOEWENSTEIN? Alfred Löwenstein je bil eden najbogatejših mož v Evropi in baje njegovo premoženje ni prav nič zaostajalo za imovino sira Bazila Saharova, ki slovi kot evropski Krez. Mož je bil ne navadno podjeten in si je tekem let nakopičil ogromno imetje. Skoraj ni bilo večjega industrijskega podjetja v

zapadnih državah, kjer Löwenstein ne bi imel besede ali sodočujočega vpliva, zlasti pa je igral veliko vlogo v industriji umetne svile, ki se je baš zadnja leta pričela naglo razvijati.

Loewenstein je bil rojen l. 1877 kot sin židovskega bankirja iz Bruslja. Svojo kariero je začel že pred svetovno vojno. Nakupoval je kanadske in brazilske vrednostne papirje in si kmalu utrdil položaj. Svetovno vojno je seveda spretno izkoristil. Dobavljal je zavzemnikom med vojno material in na ta račun bogatel. Löwenstein je glavni delničar največjega hidroelektričnega podjetja na svetu in sicer »Tracion Light and Power Co.«. Mož je imel veličanska posestva in v slovitem letovišču Biarritz eno najrazkošnejših vil.

Loewenstein je bil znan kot silno spreten spekulat. Znano je, kako je hotel l. 1926 stabilizirati belgijsko in francosko valuto. Bil je pripravil nuditi belgijski vladi 10 milijonov, Franciji pa celo 20 milijonov funtov šterlingov posojila proti 2% obrestim za dobo enega leta. Ta denar naj bi se porabil kot rezervna glavnica za stabilizacijo valute. Laskavo je baje stavil iz čisto patriotskih nagibov. Toda za tem gramom je tičal drugi zajec. Kmalu se je raznesla vest, da je Löwenstein stavil svojo ponudbo pod pogojem, da mu mora belgijska vlada vračati denar v belgijski valuti po 225 frankov za funt, sam si je pa pridržal pravico, da lahko vsak hip lahko kupi svoje funte nazaj po tečaju 175 frankov. Diferenco, ki bi znašala okoli 500 milijonov frankov, bi seveda opobasal on. Toda belgijska vlada je ta spreten maneuver kmalu spregledala in ni šla v nastavljeno past.

Pokojni se je udeleževal skoraj na vseh poljih. Pred leti se je bavil s fantastično mislijo ustanoviti svetovni kongres elektrotehnične industrije, vendar mu seme ni šlo v klasje, pač pa je ustanovil mogočen kongres umetne svile, kjer je bil glavni delničar in je znašala udeležba njegovega kapitala okoli 70 milijonov dolarjev.

Zadnje čase je ime Löwenstein hude boje in zlasti ostro ga je napadalo belgijsko časopisje, poleg tega se je pa zapletel v borbo z največjim belgijskim denarnim zavodom. V boju z Banque de Bruxelles, katero je hotel z nakupom delnic naskočiti in si priboriti večino v upravnem svetu, je pa podlegel, ker je banka pravočasno spoznala njegove nakane in se zavarovala z emisijo varnostnih delnic.

Maks Coudenhove umrl

V sredo je umrl po daljši bolezni v kopaljšču Kissingen v Nemčiji Maks Coudenhove, čigar ime je tesno združeno z ustanovitvijo češkoslovaške države. Čim so se razširile vesti o prevratnih načrtih češkoslovaškega narodnega odbora, je Coudenhove takoj odpotoval na Dunaj po navodila. Coudenhove je bil zadnji deželni predsednik osonce cesarjev namestnik na Češkem. Tako se je zgodilo, da ob prevratu deželnega predsednika ni bilo v Pragi. 28. oktobra zvečer je dobil Coudenhove od ministrskega predsednika povelje, naj se takoj vrne v Prago, toda ko se je dunajski brzovlak, ki je imel več ur zamude, ustavil na takratnem kolodvoru Franca Jožefa, je bila Praga že češkoslovaška in funkcije deželnega predsednika so prevzeli Sokoli. Drugi dan so se zglasili pri deželnem predsedniku člani nove vlade in ko je pokojni dr. Rašin presenečenemu deželnemu predsedniku izjavil, da je pripravljen nadalje-

vati pogajanja, je slednji pogajanja energično odklonil, čes, da v narodnem odboru ni nobenega češkega Nemca. Dr. Rašin mu je odgovoril, da Nemci na Češkem sploh ne pridejo več v poštev. Toda Coudenhove je bil še vedno prepričan, da je deželni predsednik in šele ko mu je deželni predsednik Moravske Heinold telefonično sporočil, da je zaprosil na Dunaju za dopust, je tudi on uvidel, da je Avstrije konec.

Prvo leto svetovne vojne je bil deželni predsednik Češke knez Thun, ki pa ni konvencional vrhovnemu armadnemu poveljstvu, ker je bil napram Čehom preveč koncilijanten. Zato je moral odstopiti in l. 1915 je zasedel njegovo mesto Maks Coudenhove, ki je uvedel na Češkem strožji režim. Pri tem mu je pomagala žena Mary, ki je bila med praškim prebivalstvom še bolj osvobodena, nego deželni predsednik sam. V privatnem življenju je bil Coudenhove koncilijanten avstrijski birokrat, in kot tak ni bil posebno osvoboden.

Edgar Wallace:

TRJE PRAVIČNIKI

ROMAN.

«Ali povsem zanesljivo veste,» je povzel po dolgem premolku, «da vam ni nihče...» — zopet je pomišljal in iskal izraza — «iz Bishake poslal nekega dokumenta... napisanega najbrže v portugalski?»

Zmajala je z glavo. In potem je vprašal še enkrat, kakor da bi ne bil videl njene kretnje.

Zmajala je z glavo. In potem je vprašal še enkrat, kakor da bi ne bil videl njene kretnje.

Zopet se je zamislil.

«Ali imate vobče kaj pisanega v portugalski ali angleški... nemara kaka očeta pisma o Angoli?»

«Niti enega,» je odvrnila določno.

«Edina navedba, ki jo je dal oče o Bishaki, je bila ta, da je dobil celo kopicico poročil, o katerih je mislil, da bi mu utegnile dobro služiti, in da ga je nekoliko skrbelo zaradi fotografskih kamer, ki jih je bil namestil v raznih krajih dežele, da bi posnel sleherni košček nebesnega svoda, in ki mu jih potujoči prospektorji niso pustili na miru.»

«Tako je rekel? Ali se je res tako izrazil?» je naglo vprašal Mr. Lee. «Evo, vidite, to je važno! To pojasni marsikaj!»

Nehote se je zasmejala.

«Meni ne pojasni mnogo, Mr. Lee,» je priznala odkrito. In potem se je nenadoma zresnila: «Ali je Barberton prišel iz Angole?»

«Da, Barberton je prišel od tam,» je odgovoril s pridruženim glasom. «Rad bi vam nekaj povedal...» — obotavljaj se je — «pa se malo bojim.»

«Bojite se? Zakaj?»

Zmajal je z glavo.

«V poslednjem času so se dogodile tako grozne stvari... ubogemu Barbertonu in tudi drugim, da se mi zdi, da je nevarno kaj vedeti. Hotel bi, da bi vam ne bilo opasno kaj zvedeti, da bi dal prijazno. »Potem bi laglje govoril o tem, kar mi teži srce. Tudi mene je strah.»

Mr. Lee je vstal.

«Sodim, da bo najboljšje, če se posvetujem s svojim odvetnikom. Neumno je bilo, da sem s tem tako dolgo odlašal. On je edini človek, ki mu smem zaupati svoje dokumente.»

Začuden ga je pogledala.

«Toda to lahko storite tudi sami,» je rekla dobrodušno.

«Ne, ne morem, ker...» — govoril je z otroško naivnostjo — «ker sem slep.»

«Slep?» je prepadena vprašala Mirabela. Mož se je nasmehnil.

«Za slepca sem precej okreten, ne? Če grem po sobi, se bom znal ogniti pohištva. Edino, česar ne znam, je čitanje, vsaj čitanje navadnega tiska. Čitam pa Brailla. Nesrečni Barberton me je naučil. Bil je šolski učitelj, je pripovedoval, «v šoli za slepce v Brightlingseaju. Ni bil baš posebno naobražen možak, toda neverjetno dobro je obvladal pisavo za slepce. Na ta način sva

si dopisovala dolga leta. Braillovo pismo je napisal skoro tako hitro kakor bi ga vi napisali s črnilom in peresom.»

Mirabeli se je mož zamislil v srce; bil je tako veder in zaupljiv in hkrati tako ponosen na svoje zmožnosti, da se je njeno sočutje mahoma izprevrlo v občudovanje. Na njem je bilo nekaj tiste težke izrazljive trdovratnosti, ki je lastna tolikim ljudem njegove vrste; in jela je razumevati, da je sočutje s samim seboj, to najhujše vseh trpljenj nesrečnih slepcev, njegova filozofija izključevala.

«Rad bi vam povedal kaj več,» je rekel in ji stisnil roko. «Najbrže vam bom jutri narekoval daljše pismo, ali pa bom prosil odvetnika, da opravi namesto mene in da vam predloži vse podatke. Trenutno moram še premisliti, kao daleč smem iti. Ni moja želja povzročiti po nepotrebnem strah in vznepati na. Ali poznate Mr. Manfreda?»

«Osebnost ne,» je odgovorila naglo.

«Ali imate na umu Georga Manfreda?»

Prikimal je.

«Ali ste govorili z njim?» je vprašala hlastno. «In z Mr. Poiccartom?»

«Ne, z Mr. Poiccartom nisem govoril. Davi zelo rano sem telefonično govoril z Manfredom. Znano mu je bilo menda vse o mojih odnošajih do mojega sirotnega prijatelja. Vedel je tudi, da sem slep. Vrlo nenavaden možak, zelo pohleven, zelo vljuden. On je tudi bil tisti, ki mi je dal vaš naslov. Morada, se je zamislil, «bi bilo pametno, da ga prej vprašam za svet.»

«Tudi jaz pravim tako!» je vzkliknila navdušeno. «Čudoviti so ti ljudje. Gotovo ste že čuli o njih. Mr. Lee... o »Štirih pravičnikih?»

Mr. Lee se je nasmehnil.

«Zdi se mi, da jih občudujete. Da, že večkrat sem čul o njih. To so tisti možje, ki so pred leti začeli s tem, da so jeli trebiti, nedostatnosti angleških zakonov in kaznovati tam, kjer ima zakon vezane roke. Čudno, da nisem še nikdar stopil z njim: v stike...» Zamislil se je, potem je ponovil: «Čudno, ni ji pa povedal, kaj se mu zdi čudno. Sla je z njim čez vrt na cesto in je kramljala z njim o polju, o cveticah, ki jih ni nikdar videl, o vremenu in o sličnih banalnostih, ki o njih govore ljudje, kojih notranjost je polna resnih misli, ki jih ni mogoče povedati; dokler ni pripeljala velika limuzina in ni stopil vanjo. Mr. Lee je kazal tisto ponosno vedenje, ki je lastno dobro vzgojenim slepcev, in je bil vljudno odklonil njeno ponudbo, da bi ga vodila za roko. Zato se je skrbno varovala, da bi se mu še enkrat ponudila. Čutila je, da mu je v zadoščenje, da more iti sam brez tuje pomoči. Ko je voz odpeljal, mu je pomignila z roko in on je tako naravno dvignil roko v poslednji pozdrav, da se ji je za trenutek zazdelo, da vidi.

Tako je izginil izpred njenih oči in iz njenega življenja; zakaj Oberzohn je bil sklenil, da so ure slepega Johnsona Leeja štete.

Toda tudi »Trije pravičniki« so o Mr. Oberzohnu sklenili isto; edini si niso bili le o načinu njegove smrti.

Leon Gonzalez je o tem imel zelo originalne ideje.

Severni grobovi dosledno molče

Porazna sodba danskega polarnega raziskovalca o Nobilu. — Nobile noče povedati, kako je prišlo do katastrofe in kdo jo je zakrivil. — Rešilne ekspedicije na vse strani.

O tragični usodi udeležencev Nobileve ekspedicije na severni tečaj je znano v glavnem samo to, da severni grobovi dosledno molče. Nobena rešilna ekspedicija še ni dosegla zaželjenega uspeha. Rešitev generala Nobila je pripisati srečnemu naključju, kajti švedski kapitan Lundborg je imel srečo, da je pristal blizu Nobileve skupine in pobral Nobila. Nobileva ekspedicija pravzaprav ni ekspedicija, marveč nekaj izlet na severni tečaj, kajti pravo ekspedicijo je treba pripraviti in organizirati drugače. Nobile je sam dokazal, da Italijani za to niso sposobni in da naj v bodoče ne vtikajo nosu tja, kjer se lahko samo hlamirajo.

Danski polarni raziskovalec Peter Freuchen je izjavil, da gre zdaj za največjo tragedijo, kar jih pozna zgodovina polarnih raziskovanj. Nobileva ekspedicija je po njegovem mnenju najžalostnejše poglavje v zgodovini polarnih ekspedicijskih Nobile je doživel veliko blamažo ne le v tehničnem, marveč še posebno v moralnem pogledu. Njegova pustolovščina lahko diskreditira letalstvo kot moderno sredstvo, s katerim skušajo polarni raziskovalci doseči to, kar se ne da doseči s parniki in sanmi. Nobileva polomija je prisilila najboljšje norveške, švedske, finske in ruske polarne raziskovalce in letalce, da iščejo nesrečne žrtve italijanske nadutosti in Amundsen. ki je po Freuchenovem prepričanju že izgubljen. Freuchen pravi, da se tudi Viglierijeve skupine ne bo posrečilo rešiti.

Norveškemu dopisniku »Prager Abendzeitung« se je posrečilo prodreti z motornim čolnom do Virgobaya, kjer je zdaj vkrcan parnik »Citta di Milano« s famoznim junakom italijanske polarne ekspedicije, Nobilem. Nobile je moral napeti vse sile, da so mu dovolili pogovor z Nobilem, h kateremu ga pa niso pustili, da bi se osebno informiral o katastrofi italijanske polarne ekspedicije. Nobile nikogar ne sprejema, ker je baje težko bolan. Vendar je pa dovolil norveškemu novinarju nekatera vprašanja, na katera je odgovarjal potom poveljnika parnika »Citta di Milano«.

Novinar ga je najprej vprašal, zakaj se je dal prvi rešiti. Nobile je odgovoril, da je zahteval to vodja švedske rešilne ekspedicije Thornberg, ki ga je baje prosil, naj osebno prevzame v dstvo rešilnih ekspedicijskih. Isto željo so baje izrazili tudi njegovi tovariši, ki jih je pustil na ledeni gori. Novinar ga je dalje vprašal, kako je pravzaprav prišlo do katastrofe zrakoplova »Italia« in zakaj se je zrakoplov spustil tako nizko nad morje, da je zadel ob ledeno goro in se razbil. Na to vprašanje Nobile sploh ni odgovoril, ker smatra to kočljivo zadevo za svojo tajnost.

Iz poročila, ki ga je poslal norveški novinar omenjenemu listu je razvidno, da ima Nobile težko želodčno bolezen in da si leči ranjeno nogo. Rana pa menda ne bo nevarna, kajti na fotografiji posadke »Citta di Milano«, ki so jo te dni prinesli nekateri inozemski listi, se vidi, da Nobile stoji na obeh nogah in da je torej rana na nogi

najbrže samo izgovor, da se lahko izogne odgovoru na glavno vprašanje, kako je prišlo do katastrofe in kdo jo je zakrivil. Čudno in za Nobila zelo značilno je, da odklanja dosledno vsak poset in da celo kinooperaterjev, ki so prispeli v Virgobay, ni hotel sprejeti. Junaški general se očitno boji, da bi resnica o katastrofi njegove ekspedicije ne prišla na dan.

Norveški novinar ugotavlja tudi, da so vse vesti o Nobilevem samomoru, odnosno o poskusu samomora izmišljene. Po njegovem mnenju Nobile ni niti niti toliko poguma, da bi segel po samomorinim orožju in tako vsaj s tem dokazal svoje »junaštvo«. V pogovoru s poveljnikom parnika »Citta di Milano« pa Nobile ne taji, da je vse izgubljeno in da je položaj njegovih tovarišev katastrofalen. Možnost rešitve z letalom je minimalna, kajti ledena gora neprestano menja svojo lego in obliko. Nobile še najbolj zaupa v ledolomilce, ki edini lahko rešijo nesrečne žrtve njegove pustolovščine.

Pri rešilnih ekspedicijah so najbolj agilni Švedi, ki prodirajo s svojimi parniki skozi morskoo ožino Hinlopen proti severu in skušajo z lahкими Junkersovimi letali pristati na polarnem ledu. Posadka ladje »Citta di Milano« je že obupala. Da bi se posrečilo rešiti Amundsen in obe skupini Nobileve ekspedicije, Po mnenju Italijanov samih so vsi napori rešilnih ekspedicijskih brezupni. To pomeni, da bo zahtevala Nobileva pustolovščina 16 človeških žrtev. Čim se je razširila pozneje ovržena vest, da je neka norveška ribiška ladja rešila Amundsen, je italijanski hidroplan Marina I. takoj poletel nad odprto morje, da najde ribiško ladjo z Amundsenom. — Po brezuspešnem iskanju se je hidroplan vrnil. Iz Ryalesunda poročajo, da je Nobile prosil poveljnika ruskega ledolomilca »Krasina« naj ga sprejme na krov, da se osebno udeleži rešilne ekspedicije. Poveljnik »Krasina« je pa njegovo prošnjo »nergično odklonil, češ da ima Nobile preslabo živce.

Posebni poročevalec milanskega lista »Corriere della Sera«, ki se mudi na krovu parnika »Citta di Milano«, opisuje kritični položaj ruskega ledolomilca »Krasina«, ki je našel med ogromne ledene gore. Parnik se mora neprestano vračati, da se na večje razdalje zaleti v ledeno goro in jo prelomi. Vsakih deset minut zatulijo vse sirene, da bi slišala signale Viglierijeve skupine. Toda daleč naokrog vlada grobna tišina in severni grobovi na tulenje siren molče. Posadka »Krasina« vidi na svoji poti samo severne medvede in morske pse.

Znani nemški letalec Udet je obvestil italijansko vlado, da je pripravljen poleteti na svojem letalu »Flamingo« v polarne kraje, da reši ostanke Nobileve ekspedicije. Po njegovem mnenju ne bo težko pristati z lahkim letalom na ledu in rešiti člane Viglierijeve skupine enega za drugim. Italijanska vlada je z veseljem sprejela Udetov predlog. Udet odpotuje te dni z dvema letalom pod vodstvom polarnega raziskovalca kapitana Rettschera iz Hamburga na Spitzbergo. Nemška vlada bo subvencionirala to rešilno eksped-

dicijo. Udet bo startal s Spitzbergov čez kakih deset dni.

Od vseh strani si prizadevajo rešiti nedolžne žrtve Nobilevega šarlatantstva strašne smrti v večnem ledu. Dva švedska hidroplana sta že opetovano poskusila prodreti v kraje, kjer čaka Viglierijeva skupina na ledeni gori svoje usode, toda doslej je bilo vse prizadevanje zaman. Včeraj je odplul iz Cherbourga proti severu veliki francoski polarni parnik »Pourquoi pas«, ki ima zalogo živil za celo leto. V polarne kraje so poslali tudi Angleži dva hidroplana. Tudi Češkoslovaška je ponudila svojo pomoč. Češkoslovaško poslaništvo v Rimu je prejelo te dni pismo podtajnika v italijanskem ministertvu admirala Sirianija, ki se v ministertvom imenu zahvaljuje češkoslovaški vladi za pomoč pri reševanju ostanke Nobileve ekspedicije. Sestra dr. Behounka je zdaj na krovu parnika »Skard«, ki je v sredo odplul iz Bodo proti severu. Tudi ona potrjuje vest, da je zavladalo na Norveškem nad Nobilem nepopisno ogorčenje.

Iz Milana poročajo, da je onodni Aeroklub sklenil odkloviti junaškega švedskega kapitana Lundborga z zlato medaljo in znak priznanja in hvaležnosti, da je rešil Nobila.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Devet milicijev Američank v službi

Iz statistike ameriškega ministertva za socijalno politiko je razvidno, da je v Ameriki skoraj devet milijonov žensk v službi, od teh pa je nad dva milijona poročenih. Zanimivo je, da so v službi tudi dekleta srednjih in tako zvanjih višjih slojev in sicer zato, ker jim lenarjenje in veseljačenje preseda in raje delajo.

V Newyorku in v večjih ameriških mestih je v službi večina mlajših poročenih žen. Američanka je namreč zelo podjetna in si hoče sama služiti kruh. Zanimivo je, da so ženske celo bolj vnete in častihlepne za napredovanje v poklicu nego moški. Vprašanje je seveda, če je žena v službi iz potrebe. Večinoma gre ženskam zato, da si prisluzijo denar za razkošje in da zadoste večjim življenjskim zahtevam. Če bi žena ne zaslužila, bi morala zakonca resignirati na avtomobil, na dragocene toalete, na razne zabave in drugo. Zato žena raje dela.

Ali ste se že naročili na »Ponedeljek«?

Makulturni papir

kg à Din 4' —

prodaia uprava »Slov. Naroda.«

PRISTNA JAPONSKA SVILA

V VSEH MODNIH BARVAH

dm 46' —

A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA

Lep velik kovčeg

zelo pripraven sedaj za letovišarje — poceni naprodaj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1260

Oddam sobo

s posebnim vhodom in električno razsvetljavo s 15. julijem. — Poizve se: Merosodna ulica 1, Zabjek 10.

Natakarico

sprejemem takoj za ob nedeljah in praznikih. — Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 1270

Uradnik

z dveletno prakso, izurjen v vseh pisarniških delih — išče službo. — Dopisi pod »Uradnik 1268« na upr. »Slov. Naroda«.

Dvodružinsko hišo

novi, 30 minut od glavne pošte — ugodno prodam. Kupec dobi takoj stanovanje dveh sob in kuhinje. — Ponudbe pod »Hiša 1269« na upravo »Slov. Naroda«.

I. Stjepušin

ZAGREB, Jurjevska 57

prporoča najboljšje tambure, zice, škole, partiture i ostale potrebitne za sva glazbala. — Odlikovan na pariskoj izložbi Cjenici franko.

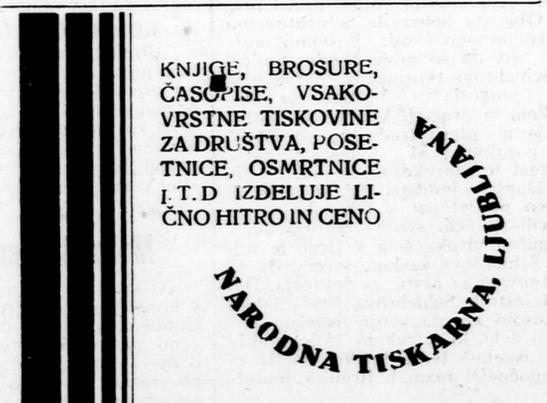
Pri hudi vročini Vam nudi izborno, hladečo pijačo zna-

Piccoli-jev malinovec

vkuhan z najfinejšim sladkorjem; je naraven brez umetne barve in ne vsebuje nikakih kemičnih pridatkov za konzerviranje. 69-T

Oddaja na drobno in veliko. Cena nizka. LEKARNA DR. G. PICCOLI, LJUBLJANA, Dunajska c.

KNJIGE, BROSURE, ČASOPISE, VSAKOVRSNE TISKOVINE ZA DRUŠTVA, POSE-TNICE, OSMRTNICE I. T. D. IZDELUJE LIČNO HITRO IN CENO

Čevljarški pomočnik

(mrljaja moč) išče službo. — Dopisi pod »Čevljarstvo 1261« na upr. »Slov. Naroda«.

firano išče gospodična

(krosilo in večerjo). — Cenj. ponudbe z navedbo cene na upravo »Slov. Naroda« pod »Hrana 1251«.

Dvodružinsko hišo

Ljubljani kupim proti takojšnjemu plačilu. — Dopise z navedbo cene na upravo »Slov. Naroda« pod »Dobro ohranjena 1259«.

Trgovska pomočnica

izučena v trgovini z mešanim blagom želi premeniti službo. Ponudbe na upr. listu pod »Pridna« 1242

Ločenec

star 34 let, brez otrok, popolnoma prost, z večjo kmetijo in premoženjem želi resnega znanja z dekletom 20—30 let starim, event. z ločenko ali vdovo; lahko z enim otrokom. — Le resne ponudbe s polnim naslovom in po možnosti s sliko naj pošljejo na upravo »Slov. Naroda« pod »Lepa in sigurna bodočnost 1254«.

Ni pravi posestnik

če ne poseduje naše srečke drž. razredne loterije. Nad 8000 igralcev bo igralo v 15. kolu na naše srečke. Kdor še nima srečke, naj jo čimprej kupi, ker se bo žrebanje prvega razreda vršilo že v ponedeljek. Srečk pa je le še malo razpoložljivih.

Kdor ne igra — ne dobi!

Srečke Zadrुžne hranilnice r. z. z o. z. v Ljubljani se dobijo v

Oglasnom oddelku »Jutra« v Prešernovi ulici šte. 4

Ekspozituri Jutra v Siški na Celovski cesti šte. 53

v Mariboru pa v upravi »Večernika«, Aleksandrova c 13

Švejk v slovenskem prevodu

Slovenci smo občudovali Švejka najprej v filmu, potem na odru, a sedaj ga imamo tudi v knjigi. V rlem vojaku Švejkju je na preprost, a tem bolj učinkovit način osmešeno vse, kar nas je morilo in mučilo pred vratom in v svetovni vojni: militarizem, špiceljstvo, vojaške zdravništvo, štreberstvo, renegatstvo in nadutost mogočnih tepcev in denunciantov. Dokler boreš se zabavaš, smehlaš in pritrjuješ: »Da, prav tako je bilo l 1914 in ves čas med vojno.«

PUSTOLOVSČINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA v svetovni vojni je izdala v jako lični opremi (broširana knjiga velja Din 46, vezana Din 56)

Knjigarna Tiskovne zadrुge v Ljubljani, Prešernova ul. 54.